

METKA KRAŠOVEC

**GALERIJA
FORUM**

KULTURNO-INFORMATIVNI
CENTAR ZAGREB
TESLINA 16, tel. 421-144

19.10. – 15. 11. 1989.

Izdavač
Publisher by
GALERIJA FORUM

KULTURNO
INFORMATIVNI
CENTAR ZAGREB

Teslina 16, tel. 421-144

Za izdavača
For the publisher
BRASLAV KARLIĆ

Urednik kataloga
Catalogue editor
VIŠNJA KNEZOCI

Predgovor
Preface
ZVONKO MAKOVIĆ

Grafički urednik
Graphical supervision
IVICA STANČIN

Prijevod na engleski
Translation into English
SONJA BAŠIĆ

Fotografije
Photographies
TONE STOJKO

Fotografija autora
Author's photo
TIHOMIR PINTER

Likovna postava
Arrangement of exhibits
VIŠNJA KNEZOCI

Plakat
Poster design
IVICA STANČIN

Tisak plakata
Printing of posters
ŽELIMIR BAKOVIĆ

Tehnička postava izložbe
Technical layout
ŽELIMIR MARTINJAK

Tisak
Printed
VJESNIK – AGENCIJA ZA MARKETING

Naklada
Edition
500 komada

»GESTES SANS PAROLES«

1.

Na slici »Madonna di Senigallia« Piera della Francesca iz urbinske galerije prikazana su četiri lika: Bogorodica s Isusom i dva anđela. Svečano uspravan položaj Bogorodice poklapa se do u tanci na osi slikanog polja. Prikazana bez pokreta, ona kao da utjelovljuje opipljivu sadašnjost, točnije zauvijek zaustavljenu prisutnost. Čak i dijete u njezinu naručju, s rukom što blagosilje, samo ukazuje na pokret: to je ruka koja označava božanski blagoslov, nipošto kretanje. Simetrično postavljeni anđeli, po jedan sa svake strane, zaključuju ovaj prizor. Prekrižene ruke na grudima dopunjuju brižljivo konstruiranu mirnoću i privid duboke nepokretnosti. Pa ipak, bilo bi potpuno pogrešno zaključiti kako veliki renesansni umjetnik upisuje u svoje likove odsutnost svakog pokreta, kako ih podčinjava tek jednom statičnom redu, a koji prikaz zatvara u znak nekog vječno zaleđenog sada-i-ovdje. Kad sam se prije više godina po prvi puta našao pred ovom slikom, sjećam se da me je više nego išta drugo uzбудila naslikana dnevna svjetlost na nebeskim licima. Točnije rečeno, oštri pramenovi svjetlosti, što ulaze u prostoriju kroz prozor s lijeve strane, ne samo da osvjetljavaju likove i predmete, već hinjenu tjelesnost Bogorodice, Isusa i anđela dovode u pitanje. Sitne kovrče u kosi anđela postaju tako svojevrzni pejzažom čiste svjetlosti. Upravo će nazočnost svjetla nebeskim protagonistima dati prirodnu uzvišenost. U svojoj prirodnoj uzvišenosti Pierovi likovi zatvaraju putem gesta i, još više, međusobnih pogleda jedan jasno uočljiv mentalni kozmos. Pogledi, često gotovo skriveni ispod nisko spuštenih kapaka, ocrtavaju izuzetno finu mrežu odnosa i to kako likova među sobom, tako i promatrača zatečenih pred slikom. Drugim riječima, upravo će pogledi mirnim, zatečenim tijelima sudionika prizora podariti pokret. Dopunjen još dnevnim svjetlošću, ovaj prizor s Bogorodicom, svetim djetetom i dva anđela postaje odjednom neobično živim, punim čulnog integriteta.

2.

Na novim slikama Metke Krašovec susrećemo se s lijepim, neobično izražajnim licima žena čiji pogled i geste otkrivaju povjerljivu naklonost. To su lica koja nam se na posredan način obraćaju, ali nikada ne traže u nama sugovornika. Štoviše, promatrač, iako upleten u stanje sa slike, ostaje uvijek izvan nje. Postoji, dakle, granica koja strogo luči stvarnost slike od one objektivne, žive stvarnosti promatrača. Mirni, neobično topli pokreti žena, značajni izrazi njihovih lica, zatim neodređeni, pomalo snoviti prostori i, što je osobito važno, nadasve čulni kolorit, otkrivaju nam sasvim nadvosmisleno izuzetnu emocionalnu snagu. Ta snaga postaje neka vrst kohezionog faktora što prizor sažima u neobično otporno jedinstvo. Protagonisti ovih slika podlegli su jednom zasebnom vidu apstrahiranja. Svedeni na čistu prisutnost (većina je slika i naslovljena upravo tako - »Prisutnosti«), oni svjedoče svoje stanje koje se opire svakoj fabuli, svakom zatvaranju u sistem podređenih odnosa. Svođenjem prizora na fabulu, prizor bi se istodobno reducirao na jedno jedino značenje što autorici nipošto nije bio cilj. Štoviše, upravo odsutnost fabule postaje moćnija od riječi. Ono što je na slici najviše prisutno, to je stanje, nikako priča, nikako kronika nekog događaja. Tek aluzije na ono što se ne može jasno iskazati, što ostaje izrečeno u natuknicama, krajnje osobnim šiframa.

Meke, povjerljive geste, pogledi puni nježnosti, toplo strujanje jedne nadasve feminine osjećajnosti – tako bismo nekako mogli prevesti moguća značenja prikazanog stanja na slici. Lica su uvijek natopljena svjetlom koje njihovu izrazu daje kvalitetu duhovne vizije. Glatke, fine opne lica postaju također svojevrsnim ekranima na kojima se projiciraju unutrašnje, sasvim očite drame što ih svaki prikazani lik nosi poput zaštitnog znaka. Čini mi se kako fina, nepokretna napetost kože lica dolazi duboko iznutra, kako je takvom čini čulna energija što se želi osloboditi, a koju ćemo prepoznati upravo u pogledima kojima nam se pojedini likovi obraćaju. Iako većina prikazanih likova posjeduje lica stvarnih osoba, ove slike nipošto ne smijemo smatrati portretima. Kada je ikonografski motiv podvrgavala jednom zasebnom vidu apstrahiranja, Metka Krašovec je isto tako i lica stvarnih osoba čistila od tragova stvarnosti, uklapala ih u idealnu shemu Lijepoga podarivši im tako ljepotu anđela. Prije nego što će ustvrditi »Svaki je anđeo strašan«, Rilke u »Prvoj elegiji« još kaže: »Jer ljepota nije drugo / do početak užasa, početak koji još možemo podnijeti / I toliko mu se divimo što spokojno prezire / da nas uništi«.

Zaista ne znam je li slikarica pomišljala na Rilkeove »Devinske elegije« slikajući u protekle tri godine ovaj svoj čudesni ciklus. No, Rilke je jedan od osobito dragih pjesnika Metke Krašovec i aluzije, čak neki oblik citata već su ranije utkani u njezine slike. Rilkeovi stihovi danas, izravnije nego išta drugo, mogu nas uputiti na jedan mogući trag čitanja ovih slika.

3.

Što, međutim, u čitavom ovom kontekstu znači Piero della Francesca? Rekao bih da nam upravo djelo ovog umjetnika iz Quattrocenta predstavlja neku vrst ishodišta, prvotnog impulsa iz kojega se razvio sadašnji govor naše suvremene slikarice. Nije ovdje, dakako, riječ samo o formalnoj strani djela, o nastojanju da se predmeti, figure učine solidnima i postojanima, da se jasno iscrtanim volumenima dadne karakter opipljive sadašnjosti unutar pažljivo konstruiranih prostora punih beskrajne vedrine. Postoje znatno složenije srodnosti, ili pak sretno usvojene pouke što ih je Metka Krašovec izvukla iz djela ranorenesansnog majstora. A to je neprestano balansiranje između savršene nepokretnosti i duboke emocionalne snage koja prodiše iz prikazanih likova. Snage koju čitamo iz fino naznačenih gesta kao i iz dubokih pogleda što dopiru iz andjeoski mirnih tijela sasvim nestvarne ljepote.

(1989)

ZVONKO MAKOVIĆ

GESTES SANS PAROLES

1.

Four figures are depicted on the painting *Madonna di Senigallia* by Piero della Francesca in the Urbino Gallery: the Madonna with the child and two angels. The ceremoniously upright carriage of the Lady is completely identical with the vertical axis of the painting. Shown without movement, she seems to embody a tangible present or even better a presence arrested forever. Even the child in her arms with its hand lifted in benediction only indicates movement: it is a hand representing divine blessing, not a hand in movement. The angels, placed symmetrically one on each side, finalize this impression. Their arms, crossed on their bosom, complete this carefully constructed peace and the appearance of profound immobility. However, it would be completely erroneous to conclude that the great Renaissance artist is inscribing immobility into his figures, submitting them to a static order, enclosing them into a here and now frozen for eternity. When several years ago I first found myself before that painting, I remember I was excited in the first place by the reflection of daylight on these heavenly faces. More precisely, by the streams of sharply focused light, entering through the left window, throwing light on the figures and objects, and questioning the false materiality of the Lady, the child Jesus and the angels. In the process, the small curls in the angels' hair were transformed into a landscape of pure light.

It is the presence of this light that invests the heavenly protagonists with natural loftiness. In their natural loftiness Piero della Francesca uses the gestures and even more the looks exchanged by his figures to close in a clearly discernible mental cosmos. The looks, often almost hidden under lowered eyelids, trace an exceptionally fine network of relationships among the figures which also includes the viewer who happens to stand before the picture. In other words, it is these looks that bring mobility to the still, arrested bodies of the protagonists. Aided by the shafts of daylight, this scene with the Madonna, child and two angels is suddenly made singularly alive and full of sensuous integrity.

2.

On her new paintings Metka Krašovec presents beautiful, unusually expressive faces of women whose looks and gestures reveal a trusting affection. These are faces appealing to us indirectly without asking us to participate in an exchange. More than that, the observer although involved with the situation of the picture, always remains outside it. There is a limit which strictly delimits the reality of the painting from the objective, living reality of the observer. The quiet, incredibly engaging movements of the women, significant expressions of their faces, along with the blurred and somewhat dreamy background and, very important, extremely sensuous colours, all of these reveal quite unambiguously an exceptional emotional force. This power becomes a kind of cohesive factor condensing the scene into a very resilient unit. The protagonists of these paintings have been subjected to a special kind of abstraction. Reduced to pure presence (most of the paintings bear this very title – «Presences») they seem to resist all notion of plot, all closure into a system of hierarchic relations. If the scene were reduced to plot, the scenes would also be reduced to one single meaning, which was not the intention of the artist. On the contrary: the very absence of plot becomes more powerful than words. What is most present in the painting is a state, certainly not a story or chronicle of some happening. Only allusions to something that cannot be clearly expressed, that is only present in hints, in extremely private codes. Soft, confidential gestures, looks full of kindness, the warm flow of strongly feminine emotions – this is how we can attempt to translate the possible meanings of the states rendered in the paintings. The faces are always bathed in light which imbues their expression with visionary spirituality. The fine, smooth membranes of faces also turn into screens on which are projected inner, quite obvious dramas worn by each of them like a trade mark. The delicate stretched immobility of the skin seems to emerge from somewhere deep down, as if influenced by the sensual energy that wished to liberate itself, and which can be recognized in the looks that the figures direct at us. Although the majority of these figures have the faces of real persons, these paintings should never be considered portraits. Submitting the iconographic motif to a special kind of abstraction, Metka Krašovec was also emptying the faces of the real persons of traces of reality, incorporating them into the ideal scheme of the Beautiful and giving them the beauty of angels. Before affirming that **Every angel is terrible** Rilke says in his First Elegy that **beauty is nothing but the beginning of terror, a beginning which we can still bear, admiring it so much because it calmly refuses to destroy us.**

I honestly do not know if the artist was aware of Rilke's *Duino Elegies* during the three years she has been painting these marvelous pictures. However, we know that Rilke is one of her favourite poets who has already been alluded to, and even quoted in some of her earlier work. At this point Rilke's verses seem just one possible way, more direct than any other, of finding a key to the reading of Metka Krašovec's painting.

3.

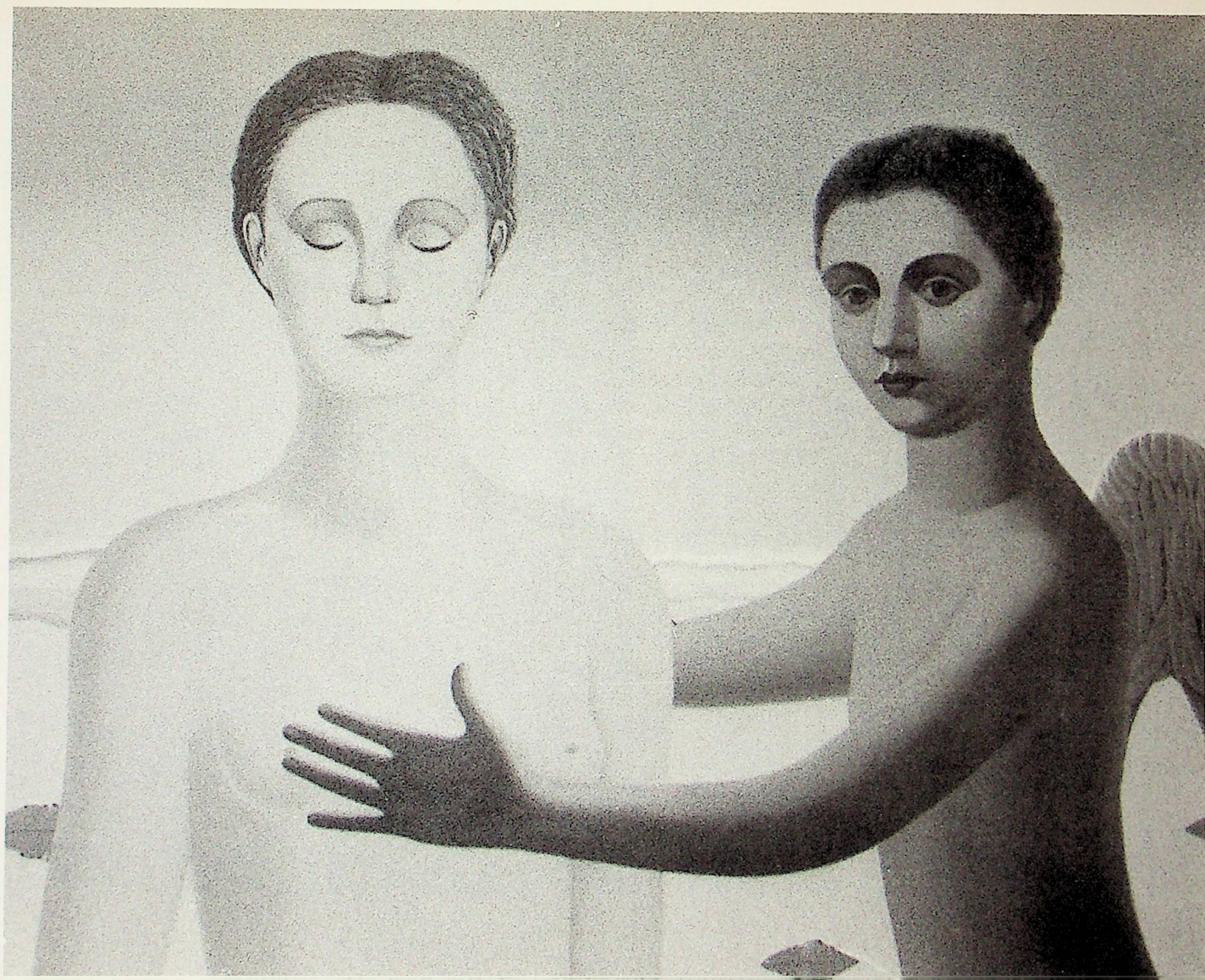
What is the relevance of Piero della Francesca in this context? I should say that perhaps the work of that artist of the Quattrocento represents a sort of starting point, a primary impulse from which was derived the present idiom of this modern artist. This does not merely concern the formal side of her work, her effort to make the objects and figures solid and durable, and to give her clearly outlined volumes the character of a tangible present within carefully constructed spaces full of unbounded serenity. From the work of this early Renaissance artist Metka Krašovec has inferred certain much more complex affinities or happily absorbed precepts. They concern the constant balancing between perfect immobility and a profound emotional force which emanates from the figures presented in the paintings, which can be deciphered in the delicately hinted gestures and the profound looks which characterize the angelically still bodies possessed of quite unreal beauty.

ZVONKO MAKOVIĆ (1989)

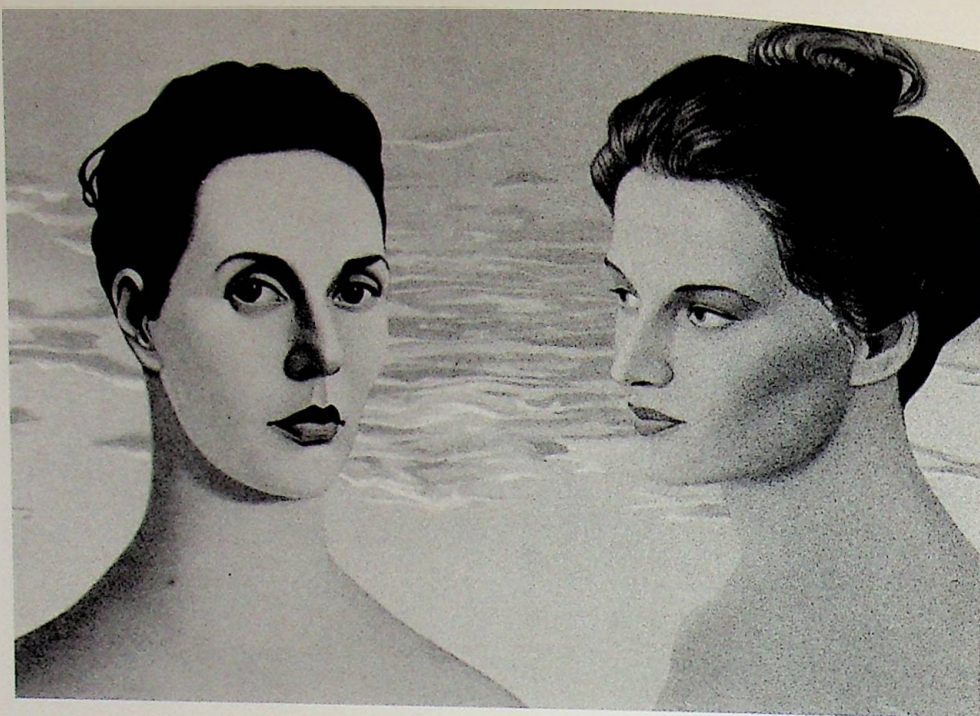

Prisotnosti VIII, 1988.

Prisotnosti III, 1987.

Prisotnosti V, 1987.

Prisotnosti VI, 1988.

1973.

Celje, Likovni salon
Ljubljana, Mestna galerija (Friščić, Logar, Tanay, Krašovec)

1975.

Ljubljana, Mala galerija
Dubrovnik, Galerija Sebastian
London, Thumb Gallery

1976.

Maribor, Mali razstavní salon Rotovž
Zagreb, Studio Galerije Forum

1977.

Ajdovčina, Pilonova galerija
Ljubljana, Galerija Labirint
Beograd, Salon Muzeja savremene umetnosti

1978.

Slovenj Gradec, Galerija Mladinske knjige

1979.

Köln, Kultur und Informationszentrum der SFR Jugoslawien
Radenci, Razstavní salon Hotela »Radin«
Leverkusen, Kultur und Informationszentrum der SFR
Jugoslawien
Maribor, Galerija Ars II
Novi Sad, Likovni salon tribine mladih
Bonn, Wohnstift Augustinum

1980.

Leverkusen, Klub Jugoslavena »Sloga«
Bonn-Beuel, Rathaus
Wilhemshaven, Freizeitszentrum
Stockholm, Jugoslavenski kulturni centar
Malmö, Jugoslavenski kulturni centar
Ljubljana, Mala galerija

1981.

Koper, Galerija Meduza
Ljubljana, Galerija Labirint

1982.

Ljubljana, Poslovni centar »Iskra«
Dubrovnik, Galerija Sebastian
Koper, Galerija Loža
Sarajevo, Galerija grafike
Trieste, TK Galleria
Sezana, Knjižnica

1983.

Ljubljana, Inštitut »Jožef Štefan«
Varaždin, Galerija Sebastian
Ljubljana, Galerija DSLU
Ljubljana, Mestna galerija

1984.

Beograd, Galerija Sebastian
Varaždin, Galerija Sebastian
Nova Gorica, Galerija Meblo

1985.

Graz, Neue Galerie

1988.

Chattanooga, UTC Gallery, Thirty
Drawings by Metka Krašovec
Kranj, Gorenjski muzej, Prešernovi nagrajenci
Split, Galerija Alfa
Ljubljana, Galerija Equina

1989.

Beograd, Galerija Sebastian
Varaždin, Galerija Sebastian
Dubrovnik, Galerija Sebastian
Zagreb, Galerija Forum

Rodena je 1941. godine u Ljubljani. Godine 1964. diplomirala je na Akademiji za likovno umetnost u Ljubljani, 1966. završava specijalku za slikarstvo u klasi profesora Gabrijela Stupice. Od 1966. do 1967. godine je na postdiplomskom studiju na Ohio University, Athens, USA. Godine 1970. završava specijalku za grafiku kod profesora Rika Debenjaka. Od 1974. do 1975. godine je na postdiplomskom studiju na Royal College of Art u Londonu, odjel za grafiku. Izvanredni je profesor na Akademiji za likovno umetnost u Ljubljani. Od 1963. do 1989. godine izlagala je na preko dvije stotine kolektivnih izložbi i preko pedeset samostalnih izložbi u zemlji i svijetu. Živi i radi u Ljubljani.

Samostalne izložbe / One man exhibition

1968.

Beograd, Galerija Kolrčevog narodnog univerziteta
Ljubljana, Mestna galerija
Piran, Mestna galerija

1969.

Ljubljana, Koncertni atelje Društva slovenskih skladateljev

1970.

Ljubljana, Mestna galerija

1971.

Graz, Forumstadpark
Milano, Galleria Naviglio

1972.

Ljubljana, Mala galerija

NAGRADE / PRIZES AND AWARDS

1971.
Zagreb, 3. zagrebačka izložba jugoslavenskog crteža, Otkupna nagrada za crtez Rijeka, 6. Bijenale mladih, Nagrada za slikarstvo
Castelnuovo – Monti, Premio internazionale di pittura, Premio Emilia
Milano, Premio Le Arti

1972.
Slovenj Gradec, Jugoslovanska razstava del likovnih umetnic, Nagrada za grafiku
Zagreb, 7. zagrebačka izložba jugoslavenske grafike, Otkupna nagrada za grafiku

1973.
Ljubljana, Prešernova nagrada na slikarstvo

1974.
Ljubljana, Kajuhova nagrada za likovnu opremu

1976.
Ljubljana, Kajuhova nagrada za likovnu opremu
Čačak, 9. Memorijal Nadežde Petrović, Nagrada za slikarstvo

1982.
Zagreb, 12. zagrebačka izložba jugoslavenske grafike, Otkupna nagrada za grafiku

1983.
Ljubljana, Jakopičeva nagrada

Katalog / Catalogue

1. Prisotnosti I, 1986, akrilik/platno, 145 x 180 cm
2. Prisotnosti II, 1986, akrilik/platno, 145 x 180 cm
3. Prisotnosti III, 1987, akrilik/platno, 145 x 180 cm
4. Prisotnosti IV, 1987, akrilik/platno, 145 x 180 cm
5. Prisotnosti V, 1987, akrilik/platno, 145 x 180 cm
6. Prisotnosti VI, 1988, akrilik/platno, 145 x 180 cm
7. 31. maj 1988, 1988, akrilik/platno, 145 x 160 cm
8. Prisotnosti VII, 1988, akrilik/platno, 145 x 180 cm
9. Prisotnosti VIII, 1988, akrilik/platno, 145 x 180 cm
- 10.–33. Bez naslova, 1985–1988, crtež/papir, 30 x 42 cm

ČLANOVI GALERIJE FORUM MEMBERS OF THE FORUM GALLERY

KOSTA ANGELI RADOVANI
BELIZAR BAHORIĆ
JOSIP DIMINIĆ
IVO FRIŠČIĆ
RAUL GOLDONI (1919–1983)
STANKO JANČIĆ
NIVES KAVURIĆ-KURTOVIĆ
ZLATKO KESER
EUGEN KOKOT
ANTE KUDUZ
FERDINAND KULMER
IVAN LOVRENČIĆ
EDO MURTIĆ
DALIBOR PARAĆ
ŠIME PERIĆ
OTON POSTRUŽNIK (1900–1978)
ZLATKO PRICA
NIKOLA REISER
MARIJA UJEVIĆ-GALETTOVIĆ
GORANKA VRUS-MURTIĆ

U GALERIJI FORUM IZLAGALI SU EXHIBITIONS IN THE FORUM GALLERY

FERDINAND KULMER
GIUSEPPE ZIGANA
LAZAR VOZAREVIĆ
JOAN MIRO
NIKOLA REISER
EDO MURTIĆ
IVAN LOVRENČIĆ
ZLATKO PRICA
IVO ŠEBALJ
VASKO LIPOVAC
ANTE KUDUZ
ŠIME PERIĆ
ACHILLE PERILLI
OTON POSTRUŽNIK
EMILIO VEDOVA
FRANO ŠIMUNOVIĆ
KSENJA KANTOCI
STEVO BINIČKI
NIVES KAVURIĆ-KURTOVIĆ
RICHARD MORTENSEN
IVO FRIŠČIĆ
VIRGILIJE NEVJESTIĆ
MILIVOJE NIKOLAJEVIĆ
LOJZE SPACAL
TONI BENETTON
BOŠKO PETROVIĆ
LJUBOMIR PERČINLIĆ
GORANKA VRUS-MURTIĆ
JOSIP DIMINIĆ
ANTE JAKIĆ
NIKOLA KOYDL
RAUL GOLDONI
PREDRAG NEŠKOVIĆ
DALIBOR PARAĆ
PETAR HADŽI BOŠKOV
BOGDAN BOGDANOVIĆ
ALBERT KINERT
MILE SKRAČIĆ
SPASE KUNOVSKI
BORO MITRIČESKI
FADIL VEJZOVIĆ
PIERO TARTICHIO
VLADIMIR STRAŽA
BELIZAR BAHORIĆ
BRANKO RUŽIĆ
GRAFIČARI IZ HAMBURGA
SUVRREMENI UMJETNICI IZ
SR MAKEDONIJE
MERSAD BERBER
MIO DRAG B. PROTIĆ
STANKO JANČIĆ
ANTE KAŠTELANČIĆ
ROBERT RAUSCHENBERG
KOSTA ANGELI RADOVANI
OTO LOGO
MILAN KONJOVIĆ
PETAR MAZEVIĆ
GUALTIERO MOCENNI
LJUBOMIR KARINA
RATKO JANJIĆ-JOBO
STOJAN ČELIĆ
ISMAR MUJEZINOVIĆ
EUGEN KOKOT
ŽIVA KRAUS
MARIJA UJEVIĆ-GALETTOVIĆ
MAJA DOLENCIĆ-MALEŠEVIĆ

DRAGO TRŠAR
ANDREJ JEMEC
ELIZABETH FRANZHEIM
SUVRREMENA UMJETNOST
KOSOVA
JEAN MESSAGIER
TADEUSZ LAPINSKI
IVO KALINA
MATKO TREBOTIĆ
GRUPA MLADIH AUTORA IZ
ZAGREBA
ANTE MARINOVIĆ
MUSLIM MULLIQI
AGIM CAVDARBASHA
OLGA JANČIĆ
ZLATKO KESER
ĐURO PULITIKA
SLAVKO KOPAČ
SHYQRI NIMANI
LUKŠA PEKO
BORIS DOGAN
DORA KOVAČEVIĆ
SOFIJA NALETILIĆ-PENAVUŠA
GLIGOR ČEMERSKI
JOSIP BIFFEL
KUZMA KOVAČIĆ
STANKO POSAVEC
ENGJELL BERISHA-BEFRE
DUŠKO ŠIBL
LJUBOMIR STAHOV
ĐURO SEDER
ŠIME VULAS
JASNA MARETIĆ
ŠPANJOLSKO KIPARSTVO MULTIPLA
TRINAEST SOVJETSKIH GRAFIČARA
MIRO VUCO
RODOLJUB ANASTASOV
CARLO CIUSSI
KAŽIMIR HRASTE
KLAVDIJ TUTTA
GIORGIO BORDINI
ZLATKO KAUZLARIĆ-ATAČ
VATROSLAV KULIŠ
STEVAN LUKETIĆ
IVAN LESIAK
JAPANSKA GRAFIKA
ZLATKO ŠIMUNOVIĆ
METKA KRAŠOVEC